

De Standaard 29-1-2005

Wie heeft de macht: Vlaanderen of de PS?

Eric Van Rompuy (CD&V) over de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde

Bart Dobbelaere, foto's Ivan Put
29/01/2005

„Brussel-Halle-Vilvoorde gaat niet alleen over de splitsing van een kiesarrondissement. Het gaat erover wie de macht heeft in dit land. Wie weegt in de besluitvorming? Op dit moment is dat duidelijk Vlaanderen niet.” Eric Van Rompuy gaat voorop in de strijd voor zijn Vlaanderen. Omdat het moet.

NA het interview neemt hij me mee naar zijn kantoor in het Vlaams Parlement. Via de trap. Eric Van Rompuy (55) neemt al jaren de lift niet meer sinds hij ooit een nacht moest doorbrengen, opgesloten in een liftkooi in Manchester.

De CD&V'er toont me zijn knipselmap met krantenartikelen uit de jaren zeventig, toen hij als voorzitter van de CVP-jongeren in leren jekker zijn partij tot hardere communautaire standpunten dreef. Dat het Egmontpact verworpen werd, was mede zijn werk. Dat Martens het FDF uit zijn regering zette, ook.

„Ik laat het maar zien omdat iedereen graag doet alsof ik nu pas aan de kar trek voor meer Vlaanderen. Alsof ik de gemoederen ophits uit rancune omdat ik geen minister ben. Tijdens zijn speech voor de gestelde lichamen — ik ben voor het eerst sinds 1992 geen gesteld lichaam meer — viel Verhofstadt mij zelfs onrechtstreeks aan alsof ik én de Vlaamse regering wil destabiliseren én het hele land. Ach wat.”

Johan Vande Lanotte (SP.A) en Didier Reynders (MR) hebben wel gelijk natuurlijk. Hoe kun je willen dat er op ministerieel niveau wordt gewerkt aan de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde als het parlement intussen de boel opjut? Geef hun toch even de tijd.

„Even de tijd? Ze hebben al tijd gehad sinds de zomer. En waar staan ze? Nergens. CD&V heeft altijd gezegd dat de wetsvoorstellen over de splitsing de normale weg in het parlement moeten volgen. We vroegen geen overhaasting, we vroegen de normale procedure. Dat was de afspraak. Dat was de afspraak die gemaakt is met VLD en SP.A. Bovendien: welke garantie hebben we dat ze eind februari plots een voorstel zouden hebben? De Franstaligen willen niet, dat is toch duidelijk?”

Maar deze houding leidt ook nergens toe. Iedereen weet dat er moet worden gepraat, anders komt er nooit een oplossing.

„De VLD en de SP.A hebben zich ingeschreven in de logica van de parlementaire

behandeling van de wetsvoorstellen. Dat staat in het Vlaams regeerakkoord. Toen we daarover onderhandelden, zei de toenmalige VLD-voorzitter Karel De Gucht dat hij nooit zijn poot zou zetten onder iets wat een tijdbom betekent voor de regering-Verhofstadt. Een paar dagen later tekende hij toch. Wij hebben tegen de VLD duidelijk gezegd: als jullie met ons in de Vlaamse regering stappen, moet je je ook op federaal vlak engageren om die splitsing waar te maken. Ik merk dat ze dat engagement woensdag verbroken hebben."

En nu?

„De VLD en de SP.A moeten mee de druk verhogen op de Franstaligen. Maar nee, ze willen absoluut hun federale regering behouden. Daar hebben ze een akkoord over met de PS en de MR: ze gaan gewoon door. Dat vinden ze belangrijker dan de splitsing. Sorry, hoor. Het Vlaams regeerakkoord zegt dat ze federaal voor de splitsing moeten zorgen."

Misschien denken ze wel: laat CD&V en N-VA maar roepen. Als we lang genoeg wachten, breekt hun kartel.

„Die tactische spelletjes interesseren me niet. We hebben een regeerakkoord en daar moeten ze zich aan houden. Het is een kwestie van geloofwaardigheid. Onze vrees is dat de federale regering uiteindelijk een soort compromis gaat maken, een soort Egmontpact. Misschien hopen ze zelfs dat wij, CD&V en N-VA, hun pact niet eens gaan aanvallen omdat het federale materie is en wij niet in die regering zitten. Zo gaat het niet. Federale compromissen zullen altijd een wetgevend initiatief vragen van Vlaanderen. En als hun compromis ons niet zint, zullen we dat nooit steunen. Dat is nogal duidelijk."

En dus heeft Vande Lanotte gelijk: u krijgt niet wat u wilt van de Franstaligen en daarom blaast u de Vlaamse regering op. Het zal nogal indruk maken bij de Franstaligen.

„Ik blaas niets op. Ik zeg alleen dat de Vlaamse regering een probleem heeft als de VLD en de SP.A niet doen wat in het regeerakkoord staat. Is dat zo vreemd?" U lijkt Verhofstadt wel. In zijn speech voor de gestelde lichamen liet hij verstaan dat deze backbencher uit het Vlaamse Parlement het hele land kan destabiliseren. (lacht) „Wat een eer, zeg. Weet u waar het is misgelopen? Bij de vorming van de federale regering. Toen had men een communautair compromis moeten schrijven. Zo werkt dat namelijk in dit land. Wanneer worden communautaire dossiers opgelost? Bij de vorming van de regering. Paars II is daar niet durven aan te beginnen."

En dus moet men nu een compromis zoeken.

„Zonder strategie. Dat is het grote verschil tussen Jean-Luc Dehaene en Guy Verhofstadt. Philippe Moureaux (PS) bevestigde het trouwens in uw krant: Dehaene had een strategie. Hij wist waar hij wou uitkomen. Verhofstadt niet. Hij heeft niets. En dus kunnen de Franstaligen, die geen vragende partij zijn, gewoon afwachten. Verhofstadt functioneert niet meer als premier. Hij heeft het

vertrouwen niet, terwijl hij juist nu het initiatief zou moeten nemen. Maar nee, hij rijdt in de mist en straks knalt hij tegen de muur.”

Intussen vraagt iedereen zich af waarom de splitsing zo belangrijk is dat de Wetstraat erdoor gegijzeld wordt.

„Heel de zaak Brussel-Halle-Vilvoorde heeft nog een ander aspect. Los van de terechte bezorgdheden in die gemeenten gaat het erover wie de macht heeft in dit land. Dit is een machtsspel tussen Vlamingen en Franstaligen. Wie weegt er in de besluitvorming? Ik pleit niet voor een Vlaams overwicht. Ik pleit voor een evenwicht en dat is er nu duidelijk niet. De Franstaligen leggen hun wil op.”

„Bovendien doet Verhofstadt alsof er geen communautaire problemen zijn, terwijl Vlamingen en Franstaligen het nergens over eens zijn. Vandenbroucke heeft de federale regering verlaten omdat hij met de PS de arbeidsmarkt niet kan hervormen. De PS houdt een ingrijpende aanpak van de ziekteverzekering tegen. Het jeugdsanctierecht, de Eliaheffing, Copernicus, verkeersveiligheid. Ze zijn het nergens over eens. Vlamingen en Walen hebben een andere benadering, maar een grondige staatshervorming mag niet van de Franstaligen. En dus blokkeren ze.”

Kortom: we moeten van die federale regering af.

„We zitten federaal in de oppositie. Het zou absurd zijn om oppositie te voeren en te willen dat de regering blijft bestaan.”

En dus klopt het: CD&V wil inbreken in de federale regering.

„Vergis u niet: paars wil ons er niet bij. Ze willen doorgaan met mekaar en hebben daarom woensdag hun Vlaamse vleugel laten vallen. Denkt u dat Di Rupo of Moureaux op CD&V zitten te wachten? Niemand bij CD&V denkt dat we voor een coalitiewissel staan en dat CD&V zal worden gevraagd. Intussen zitten we met een federale regering die de komende jaren enorm veel tijd zal verliezen en die niets gedaan krijgt. Meer nog: paars wordt achtervolgd door de domme beslissingen van paars-groen: de drugswet, de uitstap uit de kernenergie. Verhofstadt functioneert niet omdat de PS alleen maar in de regering zit om op de winkel te passen en alle hervormingen af te blokken. Daarover gaat Brussel-Halle-Vilvoorde. Weegt Vlaanderen of weegt het niet?”

U bent een van de CD&V'ers die het hardst roepen in dit dossier. U jut uw eigen partij op.

„Dit wordt van mij verwacht, met mijn achtergrond. In 1977 heb ik als jongerenvoorzitter geageerd tegen het Egmontpact. Ik heb opgeroepen tot meer Vlaamse arrogantie. Ik heb in december 1979 op een CVP-congres een motie laten goedkeuren tegen het FDF — en even later lag die partij uit de regering-Martens. Ik ben niet plots flamingant geworden. Ik was verdraaid lijsttrekker in Brussel-Halle-Vilvoorde. Dit is mijn taak. Ik heb absoluut niet de indruk dat ik een stoorzender ben binnen mijn partij.”

Toen u geen minister werd, schreef uw broer u een brief: be free. Is dit de invulling die u daaraan geeft?

„Hij schreef: herwin uw strijdbaarheid. Natuurlijk ben ik nu vrijer dan toen ik minister of fractieleider was. Maar ook als backbencher moet je rekening houden met je partij, met je ministers en met het feit dat er ook federaal CD&V-parlementsleden zijn. Ik doe niet zomaar iets. Ik ben geen Coveliers. Coveliers was een verbitterd man die constant schoot op zijn eigen partij. Als je aan politiek doet vanuit rancune of verbittering, hou er dan mee op. De dag dat ik voel dat men niet meer naar mij luistert of dat de partij me niet meer apprecieert, hou ik op.”

Maar het raakte u toch dat u in de zomer geen minister werd?

„Natuurlijk was dat een ontgoocheling. We hadden vijf jaar goed oppositie gevoerd, ik had mee het regeerakkoord onderhandeld. Die bladzijde is nu omgedraaid en ik zoek mijn nieuwe rol. Ik ben Cincinnatus. Dat was een Romeinse keizer. En toen hij geen keizer meer was, ging hij gewoon weer op het veld werken met zijn ploeg.”

U zegt dat u goed oppositie voerde, maar van uw fractie werd meer dan de helft wandelen gestuurd.

„Er is een generatiewissel gebeurd, dat is waar. En die is veel te bruusk verlopen. We hadden een goede fractie in het Vlaams Parlement. Toch keerden mensen als Gerald Kindermans, Eddy Schuermans, Sonja Becq of Mieke Van Hecke niet terug, terwijl hun expertise nu algemeen erkend wordt. Kindermans had gelijk dat het decreet over bouw misdrijven rammelde, Becq over de wachtlijsten, Schuermans over het gebrek aan een Vlaams economisch beleid. De Guimardstraat heeft de expertise van Mieke Van Hecke erkend. We krijgen op alle vlakken gelijk. Maar onder de slogan van de vernieuwing heeft de partij een pak ervaring weggehaald uit het parlement. Vernieuwing moet, akkoord, maar het moet veel natuurlijker gebeuren.”

„Er zit veel nieuw talent bij ons nu, ik hoop dat het tijd krijgt. Parlementsleden beginnen maar na een paar jaar te renderen. Als je te snel wisselt, smos je met mensen. En wie zal uiteindelijk nog parlements lid willen worden als je weet dat het toch maar voor enkele jaren is? Welk loopbaanperspectief is dat?”

„Parlements lid zijn is een baan. Ik vind het onwaarschijnlijk dat de SP.A Flor Koninckx blijkbaar een maand naar Afrika laat gaan voor een tv-spelletje. Hij zou verdorie hier moeten zitten en dossiers volgen. Maar ja: dat is niet zo fijn. Interpellaties houden, vragen stellen, begrotingen bekijken. Nochtans moeten die dirty jobs ook gebeuren.”

Merkwaardig toch. De politiek wil verjonging en tegelijkertijd zien we dat de invloed van de jongerenafdelingen verkleint. CD&V kiest dit weekend een nieuwe jongeren voorzitter. Maar wie maalt erom?

„Vroeger was de jongerenvoorzitter de dauphin van de partij. Kijk naar wie het geweest is: Wilfried Martens, Frank Swaelen, Johan Van Hecke. Als je naam wou maken in de politiek, moest je dat doen via de politieke structuren. Iedereen wist dat de nieuwe partijboegbeelden uit de jongerenafdeling zouden komen. Wat de jongeren zeiden, was belangrijk. Het was het beleid van morgen.”

„Nu loopt de rekrutering helemaal anders. Nu wordt Inge Vervotte als 27-jarige al minister. Daar dachten wij niet aan toen we zo oud waren. Maar Inge haalt dan ook 130.000 stemmen. Dat is fenomenaal. Ook dat haalden wij vroeger niet.”

Ze is anders wel een onverantwoorde minister, zegt de fractieleidster van een meerderheidspartij (Patricia Ceysens, VLD, red). Het lijkt wel dat de door u verguisde opendebatcultuur van paars-groen terug is.

„Het was geen goede week voor de Vlaamse regering. Noch in de staatshervorming, noch in het parlementair debat. De sérieux van de regering-Leterme is de eerste maanden goed tot uiting gekomen. Maar wat we deze week zagen, was niet goed: het onderling schofferen, het vliegen afvangen, ballonnetjes lanceren... Als we die weg weer opgaan, loopt het verkeerd af.”

„Als je ziet wat Steve Stevaert presteerde vorig weekend: de belastingverlaging gebruiken om de zorgpremie af te schaffen. Meteen voelde iedereen zich gevisieerd: Van Mechelen was zijn lastenverlaging kwijt, Vervotte haar zorgpremie en Leterme zijn ploeg. Gaan we weer voluit improviseren over de zorgverzekering, de lastenverlaging, het Vlaams budget? Ik mag hopen van niet.”

Stevaert heeft wel een punt. Die zorgpremie kost hopen werk en geld om te innen en stelt steeds minder voor.

„Welja, laten we de zorgverzekering gratis maken. (zucht) Dat is net mijn kritiek. Als er nu iets is waar de mensen nog voor willen betalen, iets waar de mensen niet aan twijfelen dat het belangrijk is, dan is het dit toch? Iedereen weet dat hij oud wordt en zal moeten betalen. Gaan we de illusie geven dat het gratis kan?”
„En dan zegt Stevaert dat we vanaf 2009 die premie mogen laten vallen. Fraai, hoor. Alsof er in 2009 zoveel geld zal zijn. Alsof dan alles weer kan. De witte woede heeft het al gehoord en rekent erop. Lang zal de non-profit niet alleen blijven.”

De Vlaams minister van Begroting, Dirk Van Mechelen, denkt dat er ruimte is omdat de Vlaamse schulden dan afbetaald zijn.

„Stelt u zich daar niet te veel van voor. Zoveel beleidsruimte betekent het niet. 100 miljoen euro misschien als de schuld tot nul herleid wordt. Minder dan één procent van onze begroting zijn schuldaflossingen. Intussen creëert men weer een beeld dat alles kan. Gratis.”

„En dan is er nog iets. Hopelijk hebben we tegen 2009 een nieuwe staatshervorming achter de rug, met nieuwe bevoegdheidsdomeinen zoals de ziekteverzekering. Daar is ook geld voor nodig. Ik geloof nooit dat Vlaanderen die domeinen zomaar zal krijgen. Vlaanderen zal verplicht worden om in ruil daarvoor een deel van de federale schulden over te nemen.”

Na afloop van 2004 schreef Verhofstadt een brief om te zeggen dat het zo'n slecht jaar was geweest. Ook u hebt geen makkelijk politiek jaar achter de rug.

„Toch is dat allemaal niets vergeleken met de dood van mijn ouders, eind november. Mijn vader was 81, mijn moeder — die geen week later overleed — was 83. Het was alsof het dak van de wereld wegviel. Al de rest is niet belangrijk als je zoiets meemaakt. Je voelt verdriet, maar ook dankbaarheid. Je voelt de verbondenheid met alles wat je hebt meegemaakt. Al het positieve. Natuurlijk weet je dat je ouders niet eeuwig leven, maar ze zijn er wel altijd geweest. Hoe ouder ze worden, hoe meer je aan hen gehecht geraakt.”

„Toen mijn vader stierf, trokken we ons op aan het feit dat moeder nog leefde. Dat gaf kracht. Tot enkele dagen later, het was net mijn verjaardag, het telefoontje kwam dat ze gestorven was. Het is een wonde waarvan je hoopt dat ze niet meer heelt. Een stuk van mijn leven is weg, het is alleen nog een herinnering.”

„Dat is waar ik aan terugdenk als ik aan 2004 denk. Het feit dat ik geen minister ben geworden, betekent niks in vergelijking. Mijn vader zei het nog: 'Eén ding kunnen ze je niet afnemen: dat CD&V weer in de regering zit, is ook dankzij jou.' In het leven moet je met je positieve gevoelens doorgaan.”